

**ОСОБЛИВОСТІ ЗАПРОВАДЖЕННЯ
СИСТЕМИ ОЦІНКИ ЯКОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ВИШІВ НІМЕЧЧИНИ**

У статті висвітлюється генеза поняття "якість вищої освіти". Окреслено особливості акредитаційної політики в Німеччині. Визначено причину інституційних змін у діяльності вишів країни. Проаналізовано взаємозалежність якості університетського навчання та міжнародних академічних рейтингів світу. Висвітлено національну програму участі університетів Німеччини в науковому конкурсі "ініціатива якості". Охарактеризовано концепції якісного удосконалення діяльності вишів країни.

На сучасному етапі становлення та розвитку суспільства знань /*knowledge society*/ світові процеси глобалізації, міжнародної інтеграції та інтернаціоналізації передбачають реформування освітніх систем у кожній з країн Європейського Союзу. На національному рівні проблема забезпечення рівня якості вищої освіти розглядається як прерогатива та запорука успішного розвитку науки, економіки, культури будь-якої держави. У контексті євроінтеграції поняття "якість освіти" має філософські, економічні, соціальні, педагогічні та культурні категоріальні аспекти навчального процесу та сприймається як всезагальна інтегральна характеристика результатів освітньої діяльності.

Нині потужний інтелектуальний потенціал України є визначальним чинником національної конкурентоздатності, що формується засобами університетського навчання. Інтеграція нашої держави до європейського освітнього співтовариства актуалізує проблему якісного забезпечення системи вищої освіти. Саме тому ми вважаємо за доцільне проаналізувати особливості запровадження системи оцінки якості діяльності вищих навчальних закладів Німеччини, тобто "ініціативу якості", що запропонована федеральним урядом як науковий конкурс серед університетів, з метою виявлення провідних вишів країни та стимулювання їх до більш плідної діяльності.

Аналіз актуальних досліджень засвідчив, що на національному рівні забезпечення якості системи вищої освіти відображено в наказі МОН України "Про затвердження Плану дій щодо забезпечення якості вищої освіти України та її інтеграції в європейське і світове освітнє співтовариство на період до 2010 року" (2007 р.). На європейському рівні забезпечення якості системи вищої освіти зазначено в документі, розробленому європейською мережею з гарантування якості у вищій школі /*ENQA*/, у співпраці з Європейською Асоціацією вищих навчальних закладів, що не є університетами /*EURASHE*/, спільно з Європейською Асоціацією університетів /*EUA*/ та з Європейською студентською спілкою /*ESIB*/ та має назву "Стандарти та норми забезпечення якості освіти в Європейському просторі" (2005 р.) /*Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area*/ [1].

Поняття "якість вищої освіти", основні її критерії та показники висвітлені в численних публікаціях вітчизняних та зарубіжних науковців (Є. Ануфрієв, Л. Артюшин, Р. Бойко, В. Вікторов, Є. Владимирська, Ю. Жук, А. Загородній, Г. Калінічева, М. Кисіль, В. Кремінь, К. Пахотін). Особливості якісних перетворень системи вищої освіти європейських країн, тенденції інтернаціоналізації університетської освіти і проблеми акредитації вишів знаходять відображення у наукових публікаціях вітчизняних та зарубіжних учених (П. Згаги, О. Зефрина, О. Коваленко, О. Ляшенко, К. Ляховича, М. Навальної, О. Овчарук, Х. Себкової, А. Сбруєвої, В. Сенашко, Е. Чапаєва, Ю. Шихової).

Метою статті є дослідження генези поняття "якість вищої освіти", визначення теоретичного значення цього феномену та аналіз концепції якісного удосконалення діяльності вишів Німеччини.

Одним із основних напрямів діяльності держав – учасниць Болонського процесу є європейська співпраця щодо забезпечення якості вищої освіти. Простежимо генезу становлення та розвитку поняття якості вищої освіти. Ця проблема набула актуальності на межі XX – XXI століть. Так, у Всесвітній декларації, прийнятій Міжнародною конференцією з вищої освіти в листопаді 1998 р., наголошується, що якість освіти – це багатовимірне поняття, яке охоплює усі аспекти діяльності вищого навчального закладу – навчальні та академічні програми, наукову і дослідницьку роботу, професорсько-викладацький склад, навчально-матеріальну базу і ресурси освітніх установ [2]. При цьому підкреслюється, що забезпечення якості освіти в контексті Болонської декларації це не лише отримання необхідних знань та вмінь, якими має володіти майбутній висококваліфікований фахівець, але й розроблення критеріїв, форм та методів оцінювання знань.

Наступний етап упорядкованої оцінки діяльності освітніх установ розпочався з утворенням Європейської асоціації забезпечення якості вищої освіти /*ENQA*/, що мало місце 29-30 березня 2001 р. у м. Саламанка (Іспанія). На конференції європейських вишів та освітніх організацій було визначено,

що функції контролю та гарантування якості освіти в європейському освітньому просторі буде здійснювати */ENQA/*. До основних завдань цієї асоціації належать: забезпечення обміном інформації та поширення позитивного досвіду, зокрема щодо методологічних напрацювань у сфері оцінювання якості освіти та їх практичної реалізації; експертне оцінювання та консультування з питань гарантування якості освіти на прохання країн-членів ЄС та міжнародних організацій, а також встановлення та підтримка контактів з міжнародними експертними організаціями [3].

З метою формування системи забезпечення якості вищої освіти в Болонському процесі міністри країн-учасниць ЄС у Берлінському комюніке від 19.09.2003 р. доручили *ENQA* через її членів у співпраці з Європейською Асоціацією університетів */EUA/*, Європейською Асоціацією вищих навчальних закладів, що не є університетами */EURASHE/* та Європейською студентською спілкою */ESIB/*, які утворили групу *E4*, розробити "узгоджені стандарти, процедури та рекомендації із забезпечення якості" [1]. Розроблені стандарти та норми забезпечення якості освіти в Європейському просторі (*European quality assurance standards and guidelines /ESG/*) були схвалені на конференції в Бергені 2005 р. і призначалися для надання допомоги як вишам щодо розробки своїх власних систем забезпечення якості освіти, так і агенціям, які здійснюють відповідні перевірки. Фактично, в *ESG* були закладені єдині вимоги щодо забезпечення якості освіти в зоні європейського освітнього простору [4; 5]. При цьому варто підкреслити, що гарантування якості вищої освіти здійснюється на інституціональному, національному та європейському рівнях [2: 55-57].

Простежимо інституційні зміни в діяльності вишів Німеччини відповідно до запровадження системи оцінки якості діяльності освітніх установ країни. Згідно з Європейськими стандартами та нормами щодо внутрішнього забезпечення якості освіти у вищій школі Німеччини зміни відбуваються на законодавчому рівні, що зазначено у п'ятому доповненні до Закону про вищу освіту від 16.02.2006 р. */Gesetz zur Reform der Professorenbesoldung vom 16.02. 2006/*. У цьому документі обумовлені такі нововведення:

- запроваджена єдина загальна категорія непрофесорського персоналу – наукові працівники */wissenschaftliche Mitarbeiter/*;
- введено нові кваліфікаційні групи – молоді науковці (молодші професори або асистенти професорів);
- визначені стандартні терміни навчання (термін традиційних програм отримання диплома не має перевищувати чотирьох років в університетах країни);
- структуровані навчальні програми та впроваджена європейська кредитно-трансферна система */ECTS/*, що передбачає можливість автоматичного перезаліку навчальних дисциплін без додаткових екзаменів у інших вишах Німеччини або країн Євросоюзу;
- впроваджена гнучка схема підтвердження додаткової наукової кваліфікації, розширена викладацька і дослідницька незалежність асистентів, які мають право працювати більше, ніж з одним професором;
- введена нова схема оплати праці професорів, за якої вперше в Німеччині базовий оклад доповнюється щомісячною доплатою в залежності від результатів діяльності конкретного науковця [6].

Крім того, у стандартах та нормах забезпечення якості вищої освіти важливу роль відведено зовнішньому забезпеченню діяльності вишів, головним завданням якого є акредитація навчальних програм та освітніх установ. Загальновідомо, що європейський підхід до забезпечення якості та впровадження систем акредитації вищої освіти в Європі (за винятком Сполученого Королівства) характеризується керівною і контрольною функцією держави у цих питаннях [7]. Наголосимо, що в Німеччині держава традиційно фінансує та здійснює бюрократичний контроль за вищою школою. Через посилення інтернаціоналізації освіти, загострення бюрократичної конкуренції, викликаной як внутрішніми, так і зовнішніми чинниками, виникла необхідність в оцінюванні якості знань, наданні достовірної інформації і всебічному задоволенні потреб студентів, підприємців, роботодавців та організацій. Тому нині першим етапом оцінювання якості системи вищої освіти в Німеччині є самодослідження вишів, другий етап полягає в оцінюванні діяльності вищих навчальних закладів незалежними експертами [7].

На початку ХХІ століття одночасно з оцінкою рівня знань студентів у Німеччині було введено новий інструмент забезпечення якості – акредитація вишів та навчальних програм. Це зумовлено появою в німецьких університетах міжнародних, англійських та американських навчальних програм за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавр / магістр.

Особливістю акредитаційної політики в Німеччині (на відміну від США та Великобританії, де акредитацію здійснюють недержавні професійні асоціації) є провідна функція держави, що одночасно фінансує і несе відповідальність за якісну підготовку фахівців і за співвідношення кваліфікаційних рівнів в освіті. Логічним завершенням введення акредитації в Німеччині стало створення у 2006 р. Акредитаційної ради, до складу якої входять: Конференція міністрів освіти земель, Конференція

ректорів вищих навчальних закладів, представники науки, держави, економіки, а також студенти. Її діяльність підтримується секретаріатом Федерального міністерства освіти та науки, що тісно співпрацює з Асоціацією університетів та іншими вишами країни. Оцінювання навчальних програм кожного університету відносять до провідних завдань цієї організації. За результатами ретельних перевірок представники Акредитаційної ради видають сертифікат терміном на п'ять років, в якому підтверджується відповідність діяльності вищої школи певним стандартам якості освіти [7].

Дослідження якості підготовки спеціалістів з певних напрямів виконує Центр розвитку вищої освіти в м. Гютерспор, Німеччина. Центр щорічно оприлюднює рейтинги вишів з певних напрямів підготовки в країні. Крім того, видається спеціальний журнал для роботодавців */Wirtschaftswoche/*, де публікуються рейтинги університетів, сформовані на підставі відгуків керівників провідних економічних, соціальних, культурних, маркетингових організацій країни.

Цікавим для нашого дослідження є питання взаємозалежності якості університетського навчання, що поєднує викладацьку й дослідницьку роботу та європейських рейтингів щодо кращих університетів світу. Директор ЮНЕСКО-СЕПЕС, голова наглядової ради з визначення рейтингів університетів України, Ян Садлак, зазначає, що до причин визначення рейтингів слід віднести наступне: сприяння розвитку конкуренції вищих навчальних закладів, об'єктивне інформування громадськості щодо реального становища того чи іншого вищого навчального закладу в цілому або в певних галузях діяльності, стимулювання розвитку центрів удосконалення та надання додаткових обґрунтувань для виділення державних коштів [8].

Нині спостерігається значне збільшення кількості міжнародних, національних та регіональних рейтингів, а також підвищення їх значущості для функціонування вищих навчальних закладів на рівні системи вищої освіти в цілому й окремого навчального закладу зокрема. Важлива роль рейтингів і та увага, яка їм приділяється з боку університетів та громадськості, зумовлюють необхідність ретельного вибору методів їх визначення. До найвідоміших рейтингів світу відносять:

- академічний рейтинг університетів світу (500 кращих вишів), який визначається з 2003 року Інститутом вищої освіти Шанхайського університету */Institute of Higher Education, Shanghai Jiao Tong University/*;
- міжнародний рейтинг університетів світу (200 кращих вишів), який щорічно визначається експертною групою газети "Times" і публікується у спеціальному Додатку з вищої освіти до цієї газети.

Цікавим є питання щодо об'єктивності результатів академічних рейтингів у світі. Так, Шанхайський рейтинг університетів "Топ 500" побудований за такими критеріями та індикаторами: якість навчання та науково-педагогічного потенціалу, результати наукових досліджень і масштаб університету та кількість нобелівських лауреатів серед професорів та випускників університету.

Розглянемо університетську освіту Німеччини згідно з критеріями, що використовуються в рейтингу "Times", а саме якість наукових досліджень, академічна експертна оцінка, індекс цитувань, показник працевлаштування випускників університету, інтернаціоналізація та якість навчання [9]. Акредитація вишів Німеччини, якісні зміни в навчально-методичній базі університетів та у професорсько-викладацькому складі, введення нових схем фінансування вищої освіти повинні були забезпечити їй одне з провідних місць у світі. Проте, відповідно до статистичних даних щодо міжнародного рейтингу 200 кращих університетів світу за 2008 рік. Перше та друге місця займають Гарвардський та Єльський університети (США), на третій та четвертій сходинці знаходяться Кембриджський та Оксфордський університети (Великобританія), п'яте та шосте місця посідають Каліфорнійський технологічний інститут (США) та Лондонський університетський коледж (Великобританія), при цьому славнозвісний Гейдельберзький університет знаходиться на 57-му місці, Мюнхенський технічний університет – на 78-му та Мюнхенський університет Людвіга-Максиміліана – на 93-му місцях [9].

За результатами рейтингу найкращих вищих навчальних закладів планети */Webometrics Ranking/*, який у 2008 р. оприлюднила іспанська компанія */Cybermetrics Lab/*, серед трьох тисяч кращих університетів планети перші 18-ть місць віддані американським вишам, а очолює світовий п'єдестал Массачусетський технологічний інститут (США). Англійський Кембридж займає 19-те місце, славнозвісний Оксфорд – 42-е місце, легендарна Сорбонна – 1117 позицію, а Мюнхенський технічний університет лише 1240 місце [9].

За результатами академічного рейтингу університетів "Топ-500" лідеру Кембриджу "наступає на п'яти" федеральний Технологічний Інститут Цюриха (Швейцарія), третє і четверте місця – у англійських університетів Оксфорда та Единбурга, п'яте місце належить університету Осло. Скандинави зайняли наступні два місця – на шостому місці Інститут Линкопінга, на сьомому – університет Гельсінкі. На восьмій позиції у Європі – університетський коледж Лондона, на дев'ятій – Королівський інститут технологій Швеції. Замикає десятку кращих вищих навчальних закладів австрійський Університет Вєни.

Так, за рейтингом "Топ-500" відомі німецькі університети займають місця у другій півсотні: на 53-му місці знаходяться Мюнхенський університет, на 56-му місці – Мюнхенський технічний університет, 65-те місце займає Гейдельберзький університет, 87-е місце – Геттінгенський університет, 94-те місце – Фрайбурзький університет. Отже, статистичні дані говорять про те, що лідерські позиції щодо кращих вишів у рейтингах займають університети Сполучених Штатів Америки та Великобританії [9].

З метою повернення провідних місць на міжнародній арені освіти і науки, посилення інтернаціоналізації університетської діяльності, для підвищення конкурентоспроможності вищої освіти Німеччини, розширення можливості залучення як вітчизняних, так і зарубіжних докторантів і задоволення потреби в науковцях, що мають докторський ступінь, у сучасній освітній системі Німеччини проводять цілий ряд реформ. Заслугує на увагу так звана "ініціатива якості" */Exzellenzinitiative/* щодо університетів та спеціальна програма з питань організації докторантури в Німеччині [10; 11; 12].

У 2006 р. Німецьке науково-дослідне товариство запровадило групи підготовки дослідників. У цих групах докторанти проводять дослідження та готують дисертації за структурованими програмами. Останнім часом у Німеччині почали з'являтися інші аналогічні аспірантські та науково-дослідницькі школи. Найбільш відомими є Міжнародні дослідницькі школи Макса Планка, аспірантські школи Нижньої Саксонії та міжнародна аспірантська програма Німецької служби академічного обміну (DAAD), що фінансується федеральним міністерством освіти і науки. Аспірантська школа включає 50 програм у 37-ми університетах. Уперше у 2007 р. Федеральне міністерство освіти і науки спільно з фондом ім. Олександра фон Гумбольдта запровадило вагому грошову винагороду, премію */Research in German Award/* для іноземних дослідників. Ця премія присуджується тим науковцям, які п'ять років займаються перспективними дослідженнями в німецьких вишах та мають вагомий результат з досліджуваної проблеми [13].

Наступним етапом "якісної модернізації" системи вищої освіти Німеччини є науковий конкурс вищих навчальних закладів країни, що має назву – "ініціатива якості". До 2011 р. на цей проект федеральний уряд та землі виділяють 1,9 млрд. євро. На ці кошти передбачається виплата стипендій аспірантам, фінансування відомих наукових центрів за визначеними науково-дослідницькими напрямками, а також формування елітних університетів науково-дослідного профілю (не більше десяти). Метою цього проекту є виявлення лідерів серед німецьких університетів, що в майбутньому були би конкурентоспроможними в усіх галузях знань. При цьому за розроблену концепцію реформ університету, що продемонструє, яким чином університет у найближчі п'ять років збирається вийти на передові рубежі світових наукових досліджень, федеральним урядом пропонується вагома матеріальна винагорода [10; 12; 13].

"Ініціатива якості" включає три різні форми:

- коледжі випускників */Graduiertenschulen/* – навчальні центри, що надають оптимальні умови аспірантам і докторантам для проведення наукових досліджень;
- "суперкластери" або "кластери якості" */Exzellenzcluster/* – науково-дослідницькі і та освітньо-інформаційні центри міжнародного масштабу, що утворюють єдину систему з позауніверситетськими інститутами, спеціалізованими вищими школами та підприємствами;
- концепції майбутнього */Zukunftskonzepte/* – навчальні центри, лабораторії, які створені відповідно до провідних спеціальностей того чи іншого університету, що займаються вивченням та дослідженням перспективних концепцій, проектів [13].

На національному рівні федеральний уряд розробив правила участі університетів у науковому конкурсі, тому для того, щоб приймати участь у цьому проекті, вищий навчальний заклад повинен мати хоча б один суперкластер, одну школу випускників та одну перспективну концепцію. Виші, що мають три вказані установи, отримують можливість претендувати на звання почесного "елітного університету" країни. Відбір університетів здійснює міжнародна висококваліфікована рада. До її складу входять представники Німецького наукового товариства */DFG/*, яке здійснює фінансування науки, та Наукова Рада, що є головним органом Німеччини, відповідальним за наукову політику в країні.

Влітку 2007 р. уряд разом з федеративними землями оголосили цей конкурс. Восени 2007 р. були оголошені результати першого туру: відібрані 18 аспірантських шкіл, 17 суперкластерів та 3 концепції майбутнього. До числа університетів, що отримали перемогу в усіх напрямках належать: Мюнхенський Університет ім. Людвіга-Максимиліана, Технічний Університет Мюнхена та Вища технічна школа в Карлсруе. При цьому, у жовтні 2007 р. Мюнхенський університет отримав 190 млн. євро. Наступний етап "ініціативи якості" проведено восени 2008 р. У другому турі за звання "елітний університет" із 70-ти вишів-учасників, переможцями стали: два берлінських університети та вища технічна школа Ахена, а також університети Мюнхена, Бохума, Фрайбурга, Геттінгена, Гейдельберга та Констанца [11; 12]. За результатами аналізу статистичної інформації сайту Федерального

міністерства освіти та науки Німеччини (BMBF), електронних даних провідних університетів країни та обробки наукової літератури нами було складено таблицю (див. таблицю. 1).

На думку ректора університету ім. Людвіга-Максиміліана Бернда Хуберта, звання "елітний університет" не означає, що тільки ці університети є найкращими та найперспективнішими. Відмінна освіта та наукові досягнення присутні також і у тих вишах, що не отримали цього звання" [12].

Таблиця 1.

Елітні університети Німеччини

Назва вищого навчального закладу	Елітні університети Німеччини				
	Рік заснування	Кількість професорів	Кількість факультетів	Кількість студентів	Кількість нобелівських лауреатів
Університет ім. Людвіга Максиміліана	1472 р.	700 осіб	18	42 000 тис. чол.	13 осіб
Технічний університет Мюнхена	1868 р.	400 осіб	12	21000 тис. чол.	12 осіб
Університет Констанца	1966 р.	174 осіб	13	10 000 тис. чол.	10 осіб
Університет Фрайбурга	1457 р.	500 осіб	11	20 000 тис. чол.	15 осіб
Університет Карлсруе	1825 р.	277 осіб	11	18 000 тис. чол.	11 осіб
Університет Гейдельберга	1386 р.	380 осіб	13	26 000 тис. чол.	12 осіб
Університет Геттінгена	1737 р.	400 осіб	13	24 000 тис. чол.	10 осіб
Вільний університет Берліна	1946 р.	400 осіб	12	34 000 тис. чол.	12 осіб
Вища технічна школа Ахена	1863 р.	436 осіб	10	30 000 тис. чол.	9 осіб

Університети, що мають тільки один суперкластер або коледж випускників, також мають значну кількість видатних наукових заслуг. Під час проведення другого етапу конкурсу було відмічено низку перспективних гуманітарних напрямків діяльності університетів, зокрема, кластер з "формування нормативних порядків" Університету Франкфурта або інтернаціональна школа випускників соціальних наук міста Бремен.

Означені нами чинники дають підстави для таких **висновків**. На сучасному етапі реформування та удосконалення освітніх систем проблема якості вищої освіти є визначальною. Поштовхом до більш критичного оцінювання показників діяльності того чи іншого університету стала поява міжнародних академічних рейтингів провідних університетів світу, результати яких є суперечливими та дискусійними. Аналізуючи зміни в системі оцінки якості діяльності вишів Німеччини, ми дійшли висновку, що у процесі модернізації вищої освіти в країні провідне місце починають займати ініціативи запровадження показників якості цієї освіти на національному, регіональному та інституційному рівнях. У цьому контексті значна увага приділяється забезпеченню якості професорсько-викладацького складу, навчально-методичної бази, успішності об'єкта навчання, що також відбивається на структурній реконструкції університетської освіти – "ініціативі якості" кожного вищого навчального закладу країни.

Перспективним є подальше вивчення проблеми оцінки якості діяльності вишів та системних перебудов університетської освіти в Німеччині у контексті інтернаціоналізації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bologna-bergen2005.no/Docs/00-Main_doc/050221_ENQA_.pdf.
2. Вікторов В. Основні критерії та показники якості освіти [Текст] / В. Вікторов // Вища освіта України. – 2006. – № 1. – С. 54–58.
3. Загородній А. Європейська система забезпечення якості вищої освіти [Текст] / А. Загородній // Вища школа. – 2006. – № 4. – С. 15–22.

4. Калінічева Г. І. Імплементация европейской системы обеспечения качества высшего образования в Украине: опыт и перспективы [Текст] / Г. І. Калінічева // Науковий вісник Чернівецького університету. Збірник наукових праць. – 2009. – № 2. – С. 66–70.
5. Communiqué of the Conference of Ministers responsible for Higher Education in Berlin on 19 September 2003. "Realising the European Higher Education Area" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bologna-berlin2003.de/pdf/Communique1.pdf>.
6. Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland. Verfassungsreform Deutschland, München, 2006.
7. Себкова Х. Акредитація і забезпечення якості вищої освіти в Європі [Текст] / Х. Себкова // Вища школа. – 2005. – № 2. – С. 77–83.
8. Садлак Я. Рейтинги проти сірятини у вищій освіті. Очікування й реальність статусу університету світового рівня та практика визначення рейтингів [Текст] / Ян Садлак // Дзеркало тижня / Влада. – № 11 (640) 24–30 березня 2007. – С. 15–17.
9. Quacquarelli S. THES-QS World University Rankings. Times Higher Education Supplement, 2004 – 2007. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.arwu.org/rank/2007/ARWU2007_102-202.htm; http://www.arwu.org/rank/2007/ARWU2007_TopEuro.htm
10. Зефрин О. Элита и качество. Лучшие вузы [Текст] / О. Зефрин // Deutschland. – 2008. – № 1. – С. 40–49.
11. Kehm V. The Challenge of Unification and the Reform of Higher Education in Germany / B. Kehm // Higher Education in Europe. – 2002. – № 27. – P. 101–109.
12. Schayan J. Die besten Hochschulen. Hintergrund zum bundesweiten Wettbewerb der Exzellenzinitiative / J. Schayan // Wirtschaft. – 2008. – № 1. – S. 20–21.
13. Achterhold G. Die Exzellenz-Universität. Eine Reportage über die Ludwig-Maximilians-Universität München / G. Achterhold, J. Greune // Deutschland. – 2008. – № 1. – S. 12–17.

Матеріал надійшов до редакції 07.04. 2010 р.

Солощенко В. Н. Особенности введения системы оценки качества работы высших учебных заведений Германии.

В статье рассматривается генеза понятия "качество высшего образования". Очерчены особенности аккредитационной политики в Германии. Определена причина институциональных изменений в деятельности университетов страны. Проанализирована взаимозависимость качества университетского обучения и международных академических рейтингов мира. Раскрыто содержание национальной программы участия университетов Германии в научном конкурсе "инициатива качества". Охарактеризована концепция качественного совершенствования работы высших учебных заведений страны.

Soloschenko V. M. The Main Features of Introduction the System of Estimation the Quality of Higher Education Establishments in Germany.

Genesis of concept "quality of higher education" is examined in the article. The main features of accreditation policy in Germany are outlined. The reason of institutional changes in the activity of the universities of country is defined. Interdependence of quality of university studies and international academic ratings of the world is analyzed. Maintenance of the national program of participation of universities of the country in a scientific competition "initiative of quality" is exposed. Conception of high-quality improvement of work of higher educational establishments of Germany is described.